

Przemysław Kaca

„Hip-hop Druga Szansa” ZAPROSZENIE DLA MŁODZIEŻY, NAUCZYCIELI I RODZICÓW

Szkoła, ośrodek kuratorski, placówka opiekuńczo-wychowawcza, świetlica, biblioteka czy ośrodek kultury – w tych miejscach spotykamy się z młodzieżą. Jeśli pracujesz z młodymi osobami, zapewne widzisz, jak duże znaczenie ma muzyka w ich życiu. Słuchawki, przenośne głośniki, smartfon – to z tymi urządzeniami często widzimy nasze dzieci. O gustach dyskutować nie będziemy. Zależy mi natomiast na tym, abyśmy my dorośli mieli świadomość, jak ważną dla wielu naszych podopiecznych jest kultura hip-hop. Na marginesie, jest to współcześnie najczęściej wybierany gatunek muzyczny wśród dzieci i młodzieży w Polsce. Łącząc hip-hop z aspektem edukacyjno-profilaktycznym, otrzymać możemy bezcenne narzędzie pracy wychowawczej. Narzędzie, które będzie pomocne w kreowaniu nowej tożsamości młodego, często zagubionego życiowo człowieka.

„Hip-Hop Druga Szansa” – działania (nie tylko) dla młodzieży

Autorskie działania edukacyjno-profilaktyczne „Hip-hop Druga Szansa”, będące jednym z filarów Fundacji Latorośl, kieruję do młodzieży w wieku 12-18 lat, ale również rozmawiamy z rodzicami, nauczycielami, bibliotekarzami i pedagogami. Działania te oparte zostały na publikacji popularnonaukowej mojego autorstwa – *Hip-hop jako narzędzie resocjalizacji młodzieży*. Do tego dorobku pragnę dołączyć tegoroczną książkę „Sny z betonu”, która trafiła również do słupskich placówek oświatowych.

Pisanie i nagrywanie własnych utworów, akcje charytatywne, realizacja teledysków, warsztaty edukacyjno-profilaktyczne, spotkania z raperami, warsztaty graffiti – tego typu działania **dla młodzieży i z młodzieżą**. Zależy mi, aby młody człowiek stanął przed szansą dostrzeżenia swojego potencjału, co zaowocować może pozytywną zmianą w jego obecnym życiu. Hip-hop traktuję jako lekarstwo dla duszy młodego człowieka oraz konstruktywną formę spędzania czasu wolnego. Spotkania warsztatowe połączone z występem artystycznym (tj. rap, beatbox, rysunek) to nasza propozycja dla pedagogów, nauczycieli, bibliotekarzy, wychowawców w placówkach, rodziców, ale przede wszystkim dla dzieci i młodzieży. Podczas warsztatów poruszana jest następująca problematyka: agresja

i presja rówieśnicza, depresja młodzieży, cyberprzemoc, patostreaming, substancje psychoaktywne. **MŁODY NIE ZNACZY GŁUCHY!**

Walory wychowawcze hip-hopu

Zależy mi na tym, aby zwrócić uwagę odbiorców na pozytywne aspekty kultury hip-hop i jej duże znaczenie w kreowaniu nowej tożsamości młodego człowieka. Ukazując postawy społecznie akceptowane oraz wartości życiowe niezbędne w „życiu na czysto”, a z drugiej strony pokazując negatywne konsekwencje ryzykownych zachowań w trakcie życiowych zakrętów, pragnę zachęcić młodych ludzi do samodzielnego myślenia i wyboru. Warsztaty oparte są na kilku korczakowskich prawach dziecka, w tym bardzo mocno podkreślam prawo do wyboru, samodzielnego myślenia oraz bycia sobą. Spotkania warsztatowe, które zachęcają uczestników do wyrażania własnego zdania, stają się pewnego rodzaju zaproszeniem do współtworzenia kultury oraz konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Spotykając się z młodzieżą, w pierwszej kolejności stawiam na rozwój zainteresowań oraz poszerzanie horyzontów myślowych, a także pozytywne wzmocnienie młodych osób. W trakcie spotkań poruszamy z uczestnikami problemy, z którymi stykają się w codziennym życiu, w tym również w wirtualnej rzeczywistości. Podczas warsztatów rozmawiamy o konsekwentnym dążeniu do wyznaczonego sobie celu – co ukazuję również w teledyskach prezentowanych odbiorcom spotkań. Praca u podstaw, o której dużo rapuje KęKę, stała się fundamentem naszych działań dla młodzieży i z młodzieżą. Kierując działania do młodzieży i dorosłych, staram się podnosić samoocenę oraz minimalizować problem szeroko rozumianej przemocy doświadczanej w życiu młodego człowieka, zarówno tej rówieśniczej, jak i tej doświadczanej ze strony dorosłych.

Działania wychowawcze z wykorzystaniem kultury hip-hop mogą stać się łącznikiem pomiędzy uczniem a nauczycielem, a także mogą zaowocować readaptacją społeczną młodego człowieka. Pozwólmy młodzieży wyrazić własne zdanie w sposób dla nich atrakcyjny – czyli poprzez sztukę. W jaki sposób możemy wykorzystać hip-hop?

- **Organizowanie spotkań warsztatowych dla dzieci i młodzieży** – pogadanki przeplatanych występami

artystycznymi związanymi z kulturą hip-hop (rap, breakdance, DJ-ing, graffiti).

- **Warsztaty z grafficiarzami**, które zwracają uwagę młodzieży na poczucie sprawczości. Wspólne zagospodarowanie ściany w przestrzeni lokalnej. W warsztaty możemy włączyć tematykę przewodnią – np. reagowanie na przemoc, życie bez dopalaczy czy zjawisko hejtu.
- **Realizacja utworów i teledysków** może okazać się trafionym pomysłem na lekcje muzyki oraz godziny wychowawcze.
- **Spotkania młodzieży z raperami**, z którymi młody człowiek stara się utożsamiać.

Bogata twórczość radomskiego rapera KęKę może stać się motywacją dla życiowo zagubionych ludzi. Teksty artysty (np. *Jednorozec*, *Nadal jestem tu*, *Nigdy ponad stan*, *Samson*, *Smutek*) zwracają uwagę na zmianę w życiu człowieka.

Wartościowe do analizy i pracy z uczniem mogą okazać się również teksty:

- Eldo, *Nie pytaj o nią*;
- Kafar Dixon37 ft. Peja, Pezet, Tomasz Lipa Lipnicki, *Kroczyć inną drogą*;
- Kali, *Pacyfka*;
- O.S.T.R., *All My Life*;
- Sokół, *Różewicz – Interpretacje*;
- Zeus, *Będziemy dziećmi*, *Siewca*.

Uważam, że każdy z nas powinien mieć bliski kontakt z wartościowym głosem, który będzie ciągnął w górę. Niezmiernie ważne to jest w przypadku nastolatków, którzy coraz częściej zmagają się z depresją – chorobą zbierającą coraz większe żniwo wśród ludzi młodych. Wsłuchujemy się wspólnie w przekaz płynący od słupskiego rapera EndRiu, który jest głównym filarem działań HH Druga Szansa.

EndRiu – *Bezbronny dzieciak*

(...)

*W dobrym stanie psychicznym, szkoda tylko wizualnie
W środku ogarniam chaos, który niszczy wyobraźnię
Jak zagubiony dzieciak wędruję po krętych ścieżkach
W labiryncie swoich marzeń szukam prawdziwego szczęścia*

*Zgubiłem je po raz setny, nadzieja dotrzymuje kroku
Ale nie zabrakło chwil, gdy serce mówiło 'odpuść'
Mocny podmuch wiatru kierowany w moją twarz
Sugerował tak bezsilnie, żebym wziął się w garść
Jak lunatyk po omacku dotykam we śnie jej dłonie
Abonent wciąż niedostępny – czekam, aż sama oddzwoni
Przepiękny krajobraz, ona uśmiecha się do mnie
Ale ta chwila ulotna, tylko jedno z moich wspomnień
Wiesz, ciągle stres, jak przy sprawdzaniu gruntu*

*Krok po kroku, łapiesz oddech i bez skutku
Jak głos martwego punktu, który krzyczy 'stój tu'
I rujnuje twe marzenia, nie mówiąc o wizerunku*

Gdy brakuje tego głosu ciągnącego nas do góry, zostajemy w otoczeniu wyjąłowanym z wartości. I to podkreślam bardzo mocno podczas spotkań z młodymi ludźmi, ale również z osobami pracującymi z dziećmi i młodzieżą. Warsztaty z młodymi osobami wchodzącymi w dorosłość są doskonałym miejscem na odwołanie się do stanowiska prof. Lecha Witkowskiego: nie ma kryzysu autorytetu, jest kryzys jego potrzeby. Dostrzegam mocno problem wśród naszych uczniów i podopiecznych: nieumiejętność wskazania życiowego autorytetu. W tej kwestii często reagują wzruszeniem ramionami – smutne i niepokojące. Warto sobie przypomnieć ostrzeżenie Sławomira Mrożka, iż największym zagrożeniem dla przyszłości nie jest totalitaryzm, ale dominacja pół i ćwierćinteligentów. Żyjemy w czasach, w których społeczeństwo zdominowane jest płytkimi postawami oraz zachowaniami nie wymagającymi myślenia. Korzystając z internetu, mamy do czynienia z algorytmem decydującym za nas w wielu kwestiach – również w dziedzinie filmu, muzyki czy literatury.

Młodzież bardzo chętnie włącza się w dialog, szczególnie, gdy poruszana jest tematyka zagadnień, które znają: relacje w mediach społecznościowych, kultura hip-hop, hejt w sieci, patostreaming czy... depresja. Na temat tej ostatniej wiedzą zdecydowanie więcej niż nam często się może wydawać. **Naszej pogadance towarzyszy teledysk do utworu „Rus 4 litery” – autorstwa słupskiego rapera o ksywie Tolu.** Z tego miejsca polecam ten przekaz, który zachęca młodych ludzi do konstruktywnej krytyki zamiast hejtu, a przede wszystkim do realizowania się w pasjach, zamiast siedzenia w ekranie. Obserwując i komentując, nie rozwijamy się, a stoimy w miejscu. Młodzież otrzymuje mocny i konkretny komunikat, że to od nas samych zależy, czy staniemy się zakładnikami mediów społecznościowych.

Podczas warsztatów zachęcam odbiorców do złapania życiowego steru i do włączenia swojego myślenia. **Włączamy kolejny teledysk z podwórka lokalnego hip-hopu – „Łap Ster” (EndRiu i Ewelina Bogucka).** W teledysku widzimy różnorodne zainteresowania młodych ludzi, tj.: boks, piłka nożna, jazda konna, pływanie, jazda na bmx, breakdance czy taniec z ogniem. W tle pojawia się chłopak będący w roli obserwatora, który stawia na używki i... autodestrukcję. I po raz kolejny w trakcie tych warsztatów ukierunkowuję młodzież na... wybór. Prawo, które ma każdy z młodych ludzi, decydując o sobie i swojej przyszłości. **Bądźmy zdrowymi egoistami** i myślimy o sobie zamiast skupiać

się na życiu kogoś innego. **Miejmy tysiące powodów, aby myśleć o sobie i dobru swoich bliskich.**

Pochodzenie człowieka

nie jest wyznacznikiem jego przyszłości!

- Otwórzmy się na hip-hop, nie marginalizujmy tej kultury!
- Hip-hop = styl życia wielu młodych, błądzących życiowo ludzi.
- Ukazujmy dzieciom i młodzieży pozytywny przekaz.
- Wejdźmy w dialog i stańmy się „swoimi” ludźmi dla naszych dzieci i uczniów.
- Pomóżmy w złapaniu pozytywnego bakcyła przez dzieci i młodzież.
- Pozwólmy mówić o przeszłości, a także uczmy spoglądania w kierunku przyszłości.
- Zachęcajmy do refleksji życiowej.

„**Ile jestem wart**” – **mocny przekaz do młodzieży i dorosłych płynący z utworu słupskiego duetu EndRiu i Tolu.** Raperzy zwracają uwagę na to, jak ważna w życiu każdego dziecka jest obecność i zaangażowanie dorosłych. I pomimo braku właściwych wzorców przekazywanych od dorosłych, jesteśmy w stanie stworzyć bezpieczny fundament dla swojej rodziny w przyszłości.

„**Na blokach**” to kolejny teledysk prezentowany uczestnikom, w którym widzimy młodego chłopaka opowiadającego o swoich przeżyciach i relacjach w świecie dorosłych. W klipie pojawia się również młodzież ukazująca szeroki wachlarz emocji występujących w życiu każdego człowieka, zarówno tych pozytywnych, jak i negatywnych. W rozmowie mocno zwracam uwagę, iż każdy ma prawo do popełniania błędów, jednak nie mamy prawa drugiego człowieka oceniać ani stygmatyzować.

Zwieńczeniem jest poruszenie kluczowych wartości w życiu każdego człowieka – zdrowie, miłość, przyjaźń. Podczas zajęć towarzyszy nam **teledysk pt. „Muszkietierowie Szpiku”** (EndRiu feat. Dj Zel x Patrycja Woszczyna). Zachęcam mocno do tej formy przekazu.

W przypadku spotkań warsztatowych dla młodszych grup wiekowych, zmieniona jest formuła spotkania. Stawiam na aktywizowanie dzieci podczas gry komunikacyjnej, w której udział jednorazowo może wziąć 12 osób. W spotkaniach takich towarzyszy mi rysownik bądź raper, którzy tworzą wspólnie z dziećmi, przedstawiając załączki kultury hip-hop.

Co hip-hop daje?

- Kształtowanie sfery uczuć i procesów emocjonalnych.
- Kształtowanie wyobraźni i postawy twórczej.
- Kształtowanie procesów poznawczych.
- Rozwój myślenia.
- Podnoszenie na duchu i likwidowanie zmęczenia.
- Rekompensowanie niepowodzeń w innych dziedzinach życia.
- Powiększanie zasobu słownictwa.
- Przyczynianie się do nabierania nowych spostrzeżeń i odczuć.

Połączenie pogadanki z występem artystycznym na żywo to zaproszenie młodzieży do współtworzenia kultury hip-hop, a przede wszystkim do kreowania swojej tożsamości. Otwarcie się na młodych poprzez umożliwienie wyrażania im własnego zdania w sprawach ich dotyczących to podstawa do zbudowania dobrej relacji. Umiejętność słuchania jest tu kluczowa, a podczas warsztatów pada wiele słów czy komentarzy ze strony tych młodych osób, które umożliwiają nam dotarcie do ich umysłów. **Hip-Hop Druga Szansa – polecam i zapraszam do współpracy.**

Reasumując...

...praca wychowawcza w każdym przypadku powinna być nakierowana na rozwój mocnych stron ucznia. Praca na potencjale, a w tej sytuacji na osobowości lubiącej kulturę hip-hop, podnosi samoocenę oraz zwiększa poczucie własnej wartości. Chciałbym zaznaczyć, że hip-hop to jedno z wielu dostępnych narzędzi mogących wykreować nową tożsamość człowieka. W pojedynkę nie zagwarantuje nagłego oczyszczenia młodzieży życiowo zagubionej. Konieczna w tym miejscu jest kompleksowość działań, a także konsekwencja i ciężka praca, często ta od podstaw. Współcześnie hip-hop odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu postaw młodego pokolenia. Chęć czerpania z tego źródła przez dorosłych zaowocuje lepszym poznaniem młodych ludzi. Pamiętajmy również, aby warunkowo akceptować drugiego człowieka jako niepowtarzalną i oryginalną jednostkę, niekoniecznie jednak dając wyraz aprobaty dla konkretnego zachowania.

Przemysław Kaca

Prywatnie mąż i tata, zawodowo koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (PCPR Słupsk), pomysłodawca i koordynator działań edukacyjno-profilaktycznych Hip-Hop Druga Szansa, autor publikacji popularnonaukowej Hip-hop jako narzędzie resocjalizacji młodzieży oraz książki *Sny z betonu*. Wiceprezes Fundacji Latorośl. Zapraszam do współpracy: przemek_ka@wp.pl